

Celek a změna

Základním metafyzickým předsudkem je neměnnost toho, co lze nazvat „pravou skutečností“. Přinejmenším od Platóna se argumentuje tím, že bytost nanejvýš dokonalá se nemůže měnit, protože by to nutně znamenalo, že své dokonalosti pozbývá – anebo by to bylo dokladem toho, že přece jen naprosto dokonalá nebyla a není. Pokud místo o dokonalosti – což ostatně vyžaduje zvláštní výklad – budeme mluvit o „celku“ (a celek nemusí a dokonce nemůže být dokonalý, nýbrž musí o svou integritu dbát a musí na ní aktivně pracovat), pak musíme připustit, že celek může svou celkovost, celistvost, integritu zachovat a zároveň se při tom měnit. Ta změna se nemusí vždycky a nutně týkat té celkovosti, ale musí být do celkovost zahrnuta, integrována. (Tady sehrála obrovskou úlohu theologická, tedy křesťanská, formule, týkající se inkarnace a trojiční jednoty.)

(Písek, 110129-3.)